

9. Bespreking per soort

9.1. DUIKERS - Gaviidae

In het najaar van 1979 werden nog niet eerder vastgestelde aantallen duikers voor onze kust gezien. Het totaal van het najaar 1976, tot nu toe veruit het beste seizoen, werd met ruim 1500 ex. overtroffen. De opmerkelijke talrijkheid in 1979 blijkt ook uit vergelijking van het aantal teluren met meer dan 10 ex. : 1974 10 uren, 1975 16 uren, 1976 81 uren, 1977 20 uren, 1978 32 uren en 1979 131 uren.

Het Waddengebied leverde een belangrijke bijdrage aan het seizoenstotaal. In hoeverre de situatie hier verschilde van die in voorgaande jaren, is niet na te gaan, omdat in 1979 voor het eerst in november een flink aantal waarnemingsuren werd geboekt. Met name geldt dit voor Terschelling en Ameland waar in 1979 de grootste aantallen werden genoteerd.

De eerste duiker werd gezien op 3 juli op Texel, op 16 aug. aan de Hondsbossche en pas op 13 sept. bij Scheveningen. Het duurt tot 17 okt. voordat er meer dan 10 ex. per uur worden geregistreerd : Texel 8-9 u 20 Z. In de eerste week van november worden bij Terschelling opvallend veel duikers gezien : 2 nov. 8-10u 29+33 W en 3 nov. 8-11u 64+33+38W. Op Texel worden in die week nog nauwelijks duikers waargenomen, maar 10 nov. is daar een goede dag met 77 Z in één uur. De grootste aantallen worden echter in de periode 13-19 nov. op Ameland genoteerd. In 24 teluren wordt een uurgemiddelde van 35 ex. gehaald. Enkele opvallende uurtotalen van Ameland : 13 nov. 8-9u 89W, 11-14u 97W ; 19 nov. 8-10u 123+84 W. Deze gerichte verplaatsingen worden gevolgd door opvallende waarnemingen op Texel (24 nov. 9-11u 116+49 Z), Hondsbossche (18 nov. 8-16u 71 Z) en Scheveningen (20 nov. 8-10u 31+22 Z ; 24 nov. 9-10u 59 Z). In december zijn de aantallen veel kleiner. Alleen in de laatste week van 1979 worden op Schiermonnikoog, op Texel en bij Scheveningen af en toe meer dan 10 duikers in één uur gezien.

Van de waargenomen duikers werd 10,5 % op soort gedetermineerd. Evenals in voorgaande jaren lag dit percentage in het Waddengebied iets hoger dan langs de Hollandse kust. Van de gedetermineerde duikers werd 89 % als Roodkeelduiker genoteerd. Grotere aantallen Roodkeelduikers vallen vrijwel steeds samen met opvallende verplaatsingen van niet gedetermineerde duikers. Alleen in september en begin oktober worden op Texel en aan de Hondsbossche opvallend veel Roodkeelduikers herkend aan de resten van het zomerkleed. Ook Parelduikers werden in genoemde periode nog herkend aan de resten van het zomerkleed. Verder werden er opvallend veel Parelduikers in de tweede helft van oktober bij Scheveningen waargenomen. Het geringe percentage gedetermineerde duikers sluit uit, dat er ook maar iets gezegd zou kunnen worden over verschillende trekpatronen bij Roodkeelduiker en Parelduiker.

Op 20 okt. werd op Texel een "ijsduiker/geelsnavelduiker" waar genomen (Schepers e.a.).

9.2. FUTEN

Dodaars - *Tachybaptus ruficollis*

2 sept. 9 Z in 1 uur - Hondsbossche Zeewering

21 okt. en 25 nov. 1 ex. t.p. bij Scheveningen

Fuut - *Podiceps cristatus*

Het voorkomen van deze soort week weinig af van het beeld dat in de voorgaande jaren ontstaan is. In juli en augustus werd de Fuut minder regelmatig voor de kust gezien, dan in de meeste andere jaren. In september was deze soort ook in 1979 opvallend schaars. Het meest opvallend in 1979 waren de trekbewegingen van eind oktober en begin november. Op 16 en 19 okt. werden op Schiermonnikoog westwaarts vliegende Futen waargenomen (max. 21 W in een uur op 19 okt.). Op Texel worden op 3 nov. 32 ex. W in 3 u geteld. Langs de Hondsbossche worden in deze periode nauwelijks hogere aantallen genoteerd, maar bij Gastricum (3 nov. 24 Z in 2 u) en Scheveningen wel. Vanaf 21 okt. trekken bij Scheveningen regelmatig Futen zuidwaarts. De meeste ex. worden hier gezien op 3 nov.: 8-11u 51+30+24 Z en op 4 nov.: 8-10u 48+34 Z.

Verder in november en ook in december worden maar zeer weinig Futen gezien. Door het geheel uitblijven van vorstperioden blijven opvallende verplaatsingen achterwege. In de laatste week van december worden weer wat meer Futen gezien (tot 40 ex. Z in 2u bij Scheveningen op 31 dec.).

Roodhalsfuut - *Podiceps griseigena*

Het seizoenstotaal ligt iets hoger dan dat van de voorgaande jaren: 1974 89 ex. 1975 147 ex. 1976 113 ex. 1977 137 ex. 1978 127 ex. en 1979 183 ex.

Dit grotere aantal wordt niet veroorzaakt door een opvallende verplaatsing, maar door een groot aantal waarnemingen van één of twee ex. op vele dagen in okt. en nov. In juli wordt deze soort alleen op 21 juli bij Noordwijk gezien. In augustus wordt de Roodhalsfuut op 8 dagen gesignaleerd (Terschelling, Vlieland, Hondsbossche en Castricum). De meeste ex. worden gezien op 7 nov. aan de Hondsbossche Zeewering: 11 N in 5 u. en op 19 nov. op Ameland met 4 ex. in 1 uur.

Kuifduiker - Podiceps auritus

15 sept. Ameland 1 W	20 okt. Terschelling 2 t.p.	10 nov. Hondsbossche 1 Z
23 sept. Texel 1 Z	22 okt. Hondsbossche 1 N	11 nov. Texel 1 Z
7 okt. Hondsbossche 1 Z	23 okt. Hondsbossche 2 Z	18 nov. Texel 1 t.p.
18 okt. Scheveningen 1 Z	28 okt. Texel 1 t.p.	1 dec. IJmuiden 1 t.p.
Schiermonnikoog 2 W	1 nov. Texel 1 Z	22 dec. IJmuiden 1 t.p.
19 okt. Texel 1 t.p.	2 nov. Terschelling 3 W	
20 okt. Hondsbossche 1 N	7 nov. Hondsbossche 2 t.p.	

Geoorde Fuut - Podiceps nigricollis

26 juli Hondsbossche 1 t.p.	21 okt. Terschelling 1 t.p.	4 nov. Scheveningen 2 Z
17 aug. Hondsbossche 1 Z	26 okt. Schiermonnikoog 1 O	17 dec. Hondsbossche 1 Z
20 aug. Scheveningen 1 Z	3 nov. Scheveningen 1 Z	23 dec. Scheveningen 1 Z
16 okt. Schiermonnikoog 1 W	Hondsbossche 1 Z	

"kuifduiker/geoorde fuut"

Niet op soort gedetermineerde kleine futen werden gezien in : september op 23, 28 en 29 (Texel, Hondsbossche).

oktober op 6, 16 t/m 28 (Westkapelle, Scheveningen, Noordwijk, IJmuiden, Hondsbossche, Texel, Terschelling en Schiermonnikoog).

november op 4, 6, 13, 15, 19 en 24 (Noordwijk, Hondsbossche en vooral Ameland).

december op 20, 22 en 28 (Scheveningen, IJmuiden, Hondsbossche en Schiermonnikoog).

9.3. STORMVOGELS

Noordse Stormvogel - Fulmarus glacialis

Evenals in voorgaande jaren bleek de Noordse Stormvogel niet zeldzaam te zijn in de maanden juli en augustus. Zo werd deze soort in juli op 7 dagen gezien, waarbij de meeste waarnemingen van Texel afkomstig zijn (20 ex. verspreid over 6 dagen). In aug. wordt de Noordse Stormvogel ook wat vaker langs de Hondsbossche Zeewering opgemerkt (8 ex. verspreid over 5 dagen). Ten zuiden van de Hondsbossche werd deze soort in de periode juli-augustus slechts éénmaal waargenomen (19 juli Scheveningen). De meeste ex. in augustus werden gezien op de zeventwintigste. Bij NW7 werden op Texel 22 Z en aan de Hondsbossche 5 N geteld. In september werd de Noordse Stormvogel op 3 dagen in het Waddengebied, op 13 dagen aan de Hondsbossche en op 5 dagen langs de Zuidhollandse kust gezien. Aan de Hondsbossche is 14 sept. de beste dag met 7Z en 21 N. Deze aantallen blijven echter ver achter bij de aantallen die op 15 sept. op Ameland genoteerd worden. Bij NNW7 passeert hier een stroom Noordse Stormvogels, die even doet terug denken aan 2 okt. 1977 toen op Ameland 1969 ex. werden geteld. Nu was het trekverloop tussen 11 en 17 u als volgt : 120 + 70 + 130 + 66 + 124 + 15.

Verder in september worden nog maar weinig Noordse Stormvogels gezien. Alleen op 23 sept. worden op Texel nog 10 Z en 5 N (in 2 uren) waargenomen. In de bijzonder rustige eerste oktoberhelft werden geen Noordse Stormvogels waargenomen. In de tweede helft van okt. verschijnt de soort op 4 dagen voor onze kust. Hierbij is 18 okt. de beste dag met 13 N (in 2 uren) op Texel. In november zijn er nog waarnemingen op 9 dagen en in december werd de Noordse Stormvogel nog op 4 dagen gezien. In deze verslagperiode werden geen donkere of intermediaire ex. waargenomen.

Grauwe Pijlstormvogel - Puffinus griseus

De spectaculaire groei van het aantal waarnemingen na 1975 heeft zich in 1979 niet voortgezet, zoals uit het volgende lijstje blijkt : 1974: 39 - 1975: 26 - 1976: 99 - 1977: 430 - 1978: 1140 en 1979: 278. Voor een deel kan dit lagere aantal worden toegeschreven aan het kleine aantal dagen met harde tot stormachtige wind uit W tot NW in de maanden september en oktober. Verder was er slechts één dag (18 okt.) waar op een duidelijke verplaatsing sprake was. In de jaren 1977 en 1978 waren er verschillende dagen met opvallende verplaatsingen langs onze kust.

De eerste Grauwe Pijlstormvogels werden al in juli waargenomen: 16 juli Hondsbossche 1 N en 20 juli Texel 1 N. Hierna duurt het tot 27 aug. voordat er weer ex. worden gezien: Hondsbossche 9 N en Texel 5 Z. In september werd de Grauwe Pijlstormvogel op 10 dagen waargenomen. De meeste ex. passeerden op 13 sept.: Scheveningen 9 Z, Noordwijk 2 Z en op 14 september: Hondsb. 9 N, 10 Z, IJmuiden 1 Z, Zandvoort 2 N, Noordwijk 1 Z, en Scheveningen 11 Z. Op 3 okt. werd bij OZO 3 1 ex. bij Scheveningen gezien. Onder gelijke omstandigheden werd een ex. op 6 okt. bij IJmuiden waargenomen. In de tweede helft van oktober neemt het aantal waarnemingen toe, maar alleen op 18 okt. is van een flinke verplaatsing sprake. Na de passage van een kleine storing in de nacht neemt de wind plotseling toe tot stormachtig uit W tot NW. Alleen bij Westkapelle passeren al vroeg in de morgen Grauwe Pijlstormvogels: 7-11 u 32 + 13 + 3 + 2 Z. In de middaguren werd hier nog maar 1 ex. waargenomen. Bij Scheveningen passeren er maar weinig: 7 $\frac{1}{2}$ -10 u 6 Z. Dit is ook het geval aan de Hondsbossche: 4 Z in 9 uren. Ook op Texel is het rustig met 2 Z en 1 N in 6 uren. Op Terschelling werden in de middag opvallende aantallen gezien: 12-16 u 4 + 11 + 12 + 21 W. Op Schiermonnikoog werd de gehele dag gekeken met als resultaat: 28 W, 10 in 10 uren. In november werd deze soort nog op 6 dagen waargenomen. De meeste ex. werden op 2 nov. op Terschelling gezien: 7 W in 9 uren. De overige ex. (7 Z en 5 N) werden gezien op 5, 6, 9, 10 en 11 nov. Evenals in 1976 en 1977 werden ook in 1979 enkele waarnemingen in december gedaan: 16 dec. Scheveningen 1 Z, 17 dec. Hondsbossche 1 Z, 18 dec. Hondsbossche 1 Z en 18 dec. Scheveningen 2 Z.

Noordse Pijlstormvogel - Puffinus puffinus

Ook het aantal Noordse Pijlstormvogels was in 1979 belangrijk kleiner dan in 1977 en 1978. Zie het volgende staatje: 1974: 72 - 1975: 40 - 1976: 91 - 1977: 156 - 1978: 221 en 1979: 89.

In 1979 werd in de tweede helft van juli een opvallend aantal waarnemingen gedaan: 19 juli Texel 2 Z, 20 juli Hondsbossche 5 N, 21 juli Hondsbossche 3 N, 22 juli Hondsbossche 1 N, 29 juli Castricum 1 N en hierbij aansluitend 2 aug. Hondsbossche 1 N.

Tijdens het onstuimige weer van eind augustus werden er weer Noordse Pijlstormvogels waargenomen en wel op 27 aug. Scheveningen 1 N, Hondsbossche 2 N en op 28 aug. Hondsbossche 1 N. De weinige dagen met harde wind in september brengen maar kleine aantallen voor onze kust. De beste dag is 20 september met Hondsbossche 10 Z, 1 N, Noordwijk 6 Z, 2 N en Scheveningen 6 Z. In oktober wordt deze pijlstormvogel gezien op 5, 14, 16 en 18 oktober. De laatste waarnemingen vallen op 2 nov. Terschelling 1 W, 5 nov. Hondsbossche 1 N en 9 nov. Scheveningen 1 Z.

Tweemaal werd een ex. behorende tot de subspecies Puffinus puffinus mauretanicus gezien: 22 juli - Hondsbossche Zeewering 1 N - Platteeuw, Roselaar. 3 sept. - Scheveningen 1 Z - Dumay, Haase en Jansen.

Vaal Stormvogeltje - Oceanodroma leucorhoa

13 sept. Scheveningen 1 Z	17 sept. Hondsbossche 1 Z	14 okt. Hondsbossche 1 t.p.
14 sept. Scheveningen 2 Z	Scheveningen 3 Z	18 okt. Schiermonnikoog 4 W
Zandvoort 1 N	Noordwijk 1 Z, 1 N	Scheveningen 1 Z
IJmuiden 1 Z	20 sept. Hondsbossche 1 Z	5 nov. Scheveningen 1 t.p.
15 sept. Ameland 9 W	Scheveningen 1 Z	6 nov. Scheveningen 3 Z
IJmuiden 1 Z	21 sept. Scheveningen 1 Z	9 nov. Scheveningen 2 Z
16 sept. Hondsbossche 1 N	Noordwijk 2 Z	16 dec. Egmond- strandvondst.

"stormvogeltje/vaal stormvogeltje"

23 aug. Texel 2 Z	17 sept. Hondsbossche 1 Z
15 sept. Hondsbossche 1 Z	18 okt. Schiermonnikoog 1 W
Ameland 1 W	

9.4. Jan van Gent - Sula bassana

Het aantal waargenomen ex. was in 1979 veel hoger dan in de voorafgaande jaren. Dit wordt duidelijk als we de totalen, met tussen haakjes het aantal waarnemingsuren uit de tweede helft van het jaar) naast elkaar zetten:

1974 - 3511 ex. (1602 uren)	1977 - 17216 ex. (2131 uren)
1975 - 2507 ex. (1604 uren)	1978 - 10456 ex. (2665 uren)
1976 - 6069 ex. (1585 uren)	1979 - 20109 ex. (2042 uren)

Het opvallende seizoenstotaal kwam niet tot stand door een paar enorme uitschieters, zoals in 1977, toen alleen al op 2 okt. 4590 ex. bij Ameland werden geteld.

In 1979 kwam het hoge totaal aantal vooral tot stand door een groot aantal dagen met tientallen ex. per uur. Op veel plaatsen werden ook flinke groepen (tot 150 ex.) fouragerend waargenomen. Dit was o.a. het geval op 13 sept. bij Ameland, op 3 okt. bij Scheveningen, Noordwijk en de Hondsbossche en op 5 nov. bij de Hondsbossche. Dit wijst er op dat de talrijkheid van de Jan van Gent voor onze kust waarschijnlijk sterk beïnvloed wordt door het voorkomen van visscholen.

In juli en augustus werd deze soort op een groot aantal dagen waargenomen, maar de aantallen zijn klein. Alleen op dagen met harde wind zijn de aantallen wat groter, zoals op 20 juli op Texel (17 Z, 18 N in 3 u), op 22 juli bij Noordwijk (15 Z, 24 N in 2 u), op 12 aug. bij Terschelling (8W, 24 O in 4 u) en Vlieland (11 z, 18 N in 3 u) en op 27 aug. bij Texel (52 Z, 106 N in 2 u) en Hondsbossche (13Z, 202 N in 1 u).

Bij Scheveningen is 3 september een opvallende dag met tussen 17 en 20 u : 52 + 52 + 131 Z. Avondtrek werd tot nu toe bij de Jan van Gent niet in deze omvang vastgesteld. In september wordt de Jan van Gent verder op vrijwel ieder teluur gezien en de aantallen lopen op tot enkele tientallen per uur, vooral bij de Hondsbossche Zeewering. In de laatste week van september nemen de aantallen in het Waddengebied en langs de Hondsbossche sterk toe tot soms meer dan 100 ex. in een uur. Bij Scheveningen is dit op 3 oktober het geval (529 Z in 5 u bij wind OZO 3-4). In de tweede helft van oktober is de Jan van Gent langs de gehele kust talrijk. Tijdens het stompje van 18 oktober worden de hoogste aantallen genoteerd : Schiermonnikoog : 422 W, 59 O in 9 u - Hondsbossche : 362 Z, 57 N in 3 u - Scheveningen : 286 Z, 1 N in 6 u - Westkapelle : 268 Z, 15 N in 6 u.

In voorgaande jaren liep het aantal ex. in de laatste week van oktober sterk terug. In oktober 1979 bleef de Jan van Gent talrijk, vooral voor de kust van de Waddeneilanden en voor de Hondsbossche. Dit duurt zelfs tot in november. Op Terschelling zijn 1, 2 en 3 nov. opvallende dagen (totaal 1106 W, 24 O in 16 u), bij de Hondsbossche passeren op 5 en 6 nov. de meeste ex. (totaal 483 Z, 973 N in 12 u). Ook op 10, 11 en 13 nov. zijn hier nog tientallen ex. te zien. In december is de Jan van Gent ook een veel regelmatigere verschijning dan in de voorgaande jaren. Op 17 dagen van deze maand werden één of meer ex. waargenomen.

9.5. AALSCHOLVERS

Aalscholver - *Phalacrocorax carbo*

Deze soort werd in voorgaande jaren vaak regelmatig in juli en augustus waargenomen. In 1979 was dit in juli niet het geval. Wel werd in deze maand de grootste groep gezien (27 juli 124 Z Hondsbossche), maar het aantal dagen met waarnemingen van deze soort was slechts vier. In augustus wordt de Aalscholver op veel dagen langs de Zuidhollandse kust waargenomen, meestal slechts solitaire ex. Alleen op 3 en 4 aug. passeren bij Scheveningen wat grotere aantallen (resp. 26 Z en 65 Z). In september wordt deze soort weinig gezien, maar in oktober neemt het aantal waarnemingen weer toe. Alleen op 23 oktober passeert bij Scheveningen een grotere groep (30 Z), verder gaat het slechts om hoogstens enkele ex. per uur. In november en december worden ook nog enkele waarnemingen gedaan.

Kuifaalscholver - *Phalacrocorax aristotelis*

5 aug. Scheveningen - 1 onv. N	23 sept. Texel - 2 onv. Z
21 aug. Scheveningen - 1 onv. N	28 sept. Hondsbossche - 1 adult Z
22 aug. Scheveningen - 1 onv. Z	IJmuiden - 1 Z en 1 ex. t.p.
13 sept. Scheveningen - 1 adult Z	27 okt. Hondsbossche - 1 adult N
21 sept. Westkapelle - 1 adult N	26 dec. - 29 dec. Scheveningen - 1 onv. t.p.
Scheveningen - 1 Z	31 dec. - Castricum - 1 adult N

9.6. WAADVOGELS

Blauwe Reiger - *Ardea cinerea*

De meeste ex. werden waargenomen van einde juli tot half sept. Op Texel werden op 11 juli 9 Z en 3 N waargenomen; vermoedelijk waren dit vogels die op het eiland broedden of gebroed hadden. Langs de Hondsbossche werden de meeste ex. gezien op 28 juli (8Z) en 6 aug. (12Z). Bij Scheveningen worden van 4 t/m 7 aug. 27 Z en 1 N waargenomen. In de tweede helft van aug. en ook in september en oktober worden hier slechts één of enkele ex. per uur gezien.

Lepelaar - *Platalea leucorodia*

4 aug. Vlieland 3 juv. rondvliegend - 18 aug. Hondsbossche 1 juv N - 28 sept. IJmuiden 4 Z

Flamingo - *Phoenicopterus spec.*

13 okt. Scheveningen 6 Z

9.7. EENDACHTIGEN - Anatidae

Knobbelzwaan - *Cygnus olor*

Evenals in de voorgaande jaren werd deze soort vooral in juli langs de Zuidhollandse kust gezien. Ook in 1979 trokken de meeste ex. in noordelijke richting. De meeste Knobbelzwanen werden gezien op 7 juli (Scheveningen 2Z, 20 N), 11 juli (Hondsbossche 9 N), 18 juli (Noordwijk 11N) en 25 juli (Scheveningen 12N, Hondsbossche 5 N).

Kleine Zwaan - *Cygnus columbianus*

27 okt. Scheveningen 2 Z - 23 okt. Hondsbossche 2 Z - 24 nov. Hondsbossche 5 Z

Wilde Zwaan - *Cygnus cygnus*

23 okt. Scheveningen 2 N - 27 okt. Scheveningen 3 Z

Rietgans - *Anser fabalis*

Vroegste waarneming op 25 sept. (Scheveningen 6 Z). De Rietgans werd in oktober op 2 dagen, in november op 1 dag en in december op 3 dagen waargenomen.

Kleine Rietgans - *Anser brachyrhynchus*

22 dec. Scheveningen - 37 Z

Kolgans - *Anser albifrons*

Deze soort werd op 2 dagen in oktober, op 1 dag in november en op 2 dagen in december gezien.

Grauwe Gans

De eerste groep werd op 26 augustus gezien op Ameland (100 W) en bij Castricum (21 Z). In september passeren slechts enkele ex. In oktober werden bij Scheveningen opvallende aantallen genoteerd. Op veel dagen passeren enkele tientallen Grauwe Ganzen en op enkele dagen (13 en 23 okt.) zelfs werden zelfs meer dan 100 ex. gezien. Ook op 15 nov. passeerden meer dan 100 ex. in zuidelijke richting.

Indische Gans - *Anser indicus*

3 nov. Scheveningen 1 N

Brandgans - *Branta leucopsis*

Merkwaardig dat aan de Zuidhollandse kust alleen zuidwaarts vliegende ex. en bij de Hondsbossche vrijwel uitsluitend noordwaarts vliegende ex. werden waargenomen. Waarnemingen op 22 sept. (Hondsbossche 2 N), 22 okt. (Hondsbossche 99 N in 3 u), 26 okt. (Scheveningen 114 Z in 2 u), 27 okt. (Scheveningen 141 Z in 2 u), 28 okt. (Scheveningen 22 Z) en 22 dec. (Hondsbossche 3 Z).

Rotgans - *Branta bernicla*

De vroegste Rotganzen werden gezien op 4 aug. bij Castricum en de Hondsbossche. Langs de Zuidhollandse kust en op Texel werden de eerste Rotganzen pas op 22 en 23 september waargenomen. Bij Scheveningen zijn 3 okt. (947 Z in 6 u) en 4 okt. (660 Z in 4 u) de beste dagen. Op deze dagen werden geen vergelijkbare aantallen aan de Hondsbossche waargenomen. Daar zijn 6 okt. (124 Z in 4 u) en 7 okt. (222 Z in 4 u) de beste dagen. Anders dan in voorgaande jaren wordt gedurende de gehele maand oktober duidelijke trek met vaak tientallen Rotganzen per uur waargenomen. In voorgaande jaren werd het trekbeeld vaak gekenmerkt door een sterke trek golf in begin oktober. Na half november worden aan de Hondsbossche opvallend vaak noordwaarts vliegende Rotganzen waargenomen. Op Ameland worden op die dagen uitsluitend westwaarts vliegende ex. gezien. Tweemaal werd een Witbuikrotgans gezien: 27 okt. Scheveningen 1 t.p.-11 nov. Scheveningen 1 Z.

Hijlgans - *Alopochen aegyptiacus* 20 juli Noordwijk 1 N

Casarca - *Tadorna ferruginea*

5 aug. IJmuiden 9 N

Bergeend - *Tadorna tadorna*

In juli en augustus wordt het voorkomen nog geheel bepaald door de ruitrek naar de Duitse Bocht. Op 4 juli passeren bij de Hondsbossche 151 N in 3 u, maar de meeste ex. worden in de tweede helft van juli waargenomen. Aan de Hondsbossche noteert men in juli vrijwel uitsluitend adulte vogels, maar in aug. en sept. worden daar ook eerste jaars Bergeenden noordwaarts vliëgend waargenomen. In oktober passeren langs de Zuidhollandse kust kleine groepen in zuidelijke richting, maar bij de Hondsbossche vliegen ook ex. in noordelijke richting. In november, soms een maand met opvallende aantallen, worden nu maar zeer weinig Bergeenden gezien. In december passeren bij Scheveningen flinke groepen: 16 dec. 180 Z in 5 u en 18 dec. 88 Z in 5 u.

Smient - Anas penelope

In augustus werden de eerste Smienten gezien, maar pas in oktober was van regelmatige doorkomst sprake. Hierbij werden aan de Zuidhollandse kust uitsluitend zuidwaarts vliegende vogels waargenomen, terwijl langs de Hondsbossche in beide richtingen trek werd waargenomen. In november werd alleen op Ameland trek vastgesteld, zoals op 15 nov. 166 W in 3 u en op 16 nov. 102 Z in 3 u. In december namen de aantallen langs de Hollandse kust weer toe. De beste dagen waren 13 dec. (Scheveningen 148 Z in 2 u) en 21 dec. (Hondsbossche 103 Z in 1 u). Aan de Hondsbossche noteerde men 193 mannetjes, 4 juv. mannetjes en 337 vrouwtjes.

Krakeend - Anas strepera

Deze soort werd in juli op 1, in aug. op 3, in sept. op 5, in okt. op 8, in nov. op 3 en in dec. op 5 dagen waargenomen. De aantallen waren steeds laag; slechts een enkele maal werden meer dan 10 ex. in een uur gezien. Grootste aantal op 10 nov. Schev. 18 N.

Wintertaling - Anas crecca

Langs de Zuidhollandse kust en langs de kust van de Waddeneilanden was in augustus van gerichte trek sprake. De grootste aantallen passeerden op 17 aug. (Terschelling 47 W in 2 u) en op 19 aug. (Ameland 65 W in 1 u). Langs de Hondsbossche was deze soort gedurende de gehele verslagperiode in klein aantal te zien, maar er was niet van gerichte trek sprake. Bij Scheveningen namen de aantallen in oktober iets toe (bv. 28 okt. 54 Z in 2 u). In november waren de aantallen klein, maar op 13 december passeerden bij Scheveningen weer grotere aantallen: 80 Z in 2 u.

Wilde Eend - Anas platyrhynchos

In het Waddengebied werden alleen op Terschelling in begin november kleine groepjes waargenomen. Voor de Hondsbossche werden regelmatig tientallen Wilde Eenden in zee waargenomen, vooral in de tweede helft van sept. en in okt. Op 27 okt. werden zelfs 335 ex. in zee zwemmend waargenomen. Deze soort werd aan de Hondsbossche op een groot aantal dagen gezien, maar van een duidelijke trekbeweging was geen sprake. Wel kan gezegd worden, dat de aantallen in oktober het grootst waren.

Langs de Zuidhollandse kust werd de Wilde Eend vooral in oktober, begin november en december waargenomen. De beste dagen waren 25 okt. (Noordwijk 51 Z in 2 u) en 13 dec. (Scheveningen 91 Z in 2 u).

Pijlstaart - Anas acuta

Alleen bij Scheveningen werden in augustus kleine groepjes zuidwaarts vliegend gezien. Langs de gehele kust werden in de tweede helft van oktober de meeste Pijlstaarten waargenomen, al blijven de aantallen beperkt tot hoogstens 25 ex. in een uur. Bij Scheveningen werden ook in december nog kleine aantallen waargenomen.

Zomertaling - Anas querquedula

6 aug. Hondsbossche 3 Z - 14 aug. Hondsbossche 2 Z - 14 sept. Scheveningen 1 Z

Slobeend - Anas clypeata

Ook deze soort verscheen in augustus vooral langs de Zuidhollandse kust. In oktober werden de meeste Slobeenden waargenomen, waarbij aan de Hondsbossche de vogels vooral in noordelijke richting vlogen. In november en december werd deze soort nog maar heel weinig waargenomen.

Krooneend - Netta rufina

29 sept. Hondsbossche 1 N - 13 dec. Hondsbossche 1 Z

Tafeleend - Aythya ferina

Bij Scheveningen werden in eind september en in oktober verplaatsingen in noordelijke richting waargenomen, die in voorgaande jaren niet waren opgemerkt. De beste dagen waren 30 september (50 Z in 2 u), 8 oktober (263 Z in 2 u) en 27 oktober (391 Z in 2 u). Aan de Hondsbossche werden hoogstens 10 ex. in een uur gezien (27 okt.).

Kuifeend - Aythya fuligula

Deze soort werd in alle zovendaagse perioden waargenomen, maar de aantallen waren steeds klein. Alleen in het Waddengebied werden meer Kuifeenden dan in voorgaande jaren geteld. De beste dag was daar 14 oktober (Schiermonnikoog 59 Z in 2 u).

Toppereend - Aythya marila

Opvallend was, dat langs de gehele kust vrijwel alle vroege ex. (van de eerste op 24 okt. tot eind september) in noordelijke richting trokken. In oktober was dit langs de Hondsbossche nog het geval, maar op Texel en Schiermonnikoog passeerden de vogels in zuidelijke, resp. westelijke richting. De meeste Toppereenden werden geteld op Schiermonnikoog (14 okt. 96 W in 3 u).

Eidereend - *Somateria mollissima*

In juli werden bij Noordwijk en IJmuiden verblijvende ex. waargenomen. Bij IJmuiden zijn dat er in juli nog maar maximaal 15, maar dit aantal liep geleidelijk op tot ruim 50 ex. in december. Langs de kust van Noord- en Zuid-Holland werden de meeste ex. gezien in de periode van 23 t/m 27 oktober. De beste dag is 24 oktober (Hondsbossche 108 Z, 27 N in 1 uur). In het Waddengebied verblijven in juli al tientallen vogels in zee voor de kust (bv. Texel 6 juli 95ex.). In augustus is daar enige trek westwaarts, maar deze trek is veel minder sterk dan in andere jaren (vgl. 1977). In oktober werd weer sterke trek op de oostelijke Waddeneilanden geconstateerd. Ook nu waren de aantallen op Schiermonnikoog weer hoger dan die op Terschelling. Vermoedelijk trekt een groot deel van de Eidereenden niet verder dan het Waddengebied. Zo werden op 19 oktober van 7 tot 10 u op Terschelling 118 W, maar op Schiermonnikoog 1036 W en 187 O geteld. Half november werd een tweede trek golf waargenomen. De beste dag was 14 nov. met op Ameland 1104 W in 3 u. In de laatste week van het jaar werden bij Schiermonnikoog trekbewegingen met tientallen ex. per uur in beide richtingen waargenomen. Ook verbleven in die week honderden Eidereenden in zee. Aan de Hondsbossche werden 274 mannetjes, 41 juv. mannetjes en 1025 vrouwtjes geteld.

IJseend - *Clangula hyemalis*

De eerste IJseend werd gezien op 4 oktober aan de Hondsbossche. De meeste ex. werden gezien van half oktober tot einde november. Aan de Hondsbossche is geen duidelijke trekrichting waarneembaar, maar aan de Zuidhollandse kust en langs de Noordzeekust van de Waddeneilanden werden vrijwel uitsluitend zuidwaarts (resp. westwaarts) vliegende IJseenden gezien. Aan de Hondsbossche werden 4 mannetjes en 15 vrouwtjes herkend. Bij Scheveningen noteerde men één mannetje en 8 vrouwtjes.

Zwarte Zeeëend - *Melanitta nigra*

Hoewel de doortrekfiguren van deze soort vaak een wat rommelig beeld laten zien, zijn er de laatste jaren toch wel een paar hoofdlijnen zichtbaar geworden. Zo vindt er in juli en augustus ruitrek van voornamelijk mannetjes plaats. Deze vroege trek is vooral goed waarneembaar op de oostelijk gelegen Waddeneilanden. Deze ruitrek kan in sommige jaren sterker zijn dan de trek die jaarlijks in september en oktober optreedt (zie verslag nr. 11 en nr. 15). De aantallen die in de laatste week van augustus en de eerste week van september worden gezien, zijn langs de gehele kust opvallend laag. Vermoedelijk staat dit in verband met een ruipauze. In de tweede helft van september nemen de aantallen snel toe, eerst langs de Noordzeekust van de Waddeneilanden en een paar weken later ook langs de Noord- en Zuidhollandse kust. Later in het jaar nemen de aantallen in het Waddengebied af en nemen de aantallen langs de Hollandse kust toe, waarbij de eenden in beide richtingen vliegend worden waargenomen. Dit wijst er op dat een deel van de passanten voor onze kust overwintert.

Op Texel werden in juli en begin augustus tientallen ex. per uur genoteerd. De beste dagen vallen echter later: 22 sept. Texel 3141 Z, 62 N in 4 u, 14 okt. Texel 1581 Z in 4 u en 16 okt. Schiermonnikoog 1948 W, 80 O in 6 u. Op de Hondsbossche werden op vrijwel alle teluren noord- en zuidwaarts vliegende Zwarte Zeeëenden waargenomen. Ditmaal werden vanaf de kust geen grote concentraties in zee gezien. De beste dag was 14 okt. met 1493 Z in 4 u. Langs de Zuidhollandse kust was 14 oktober veruit de beste dag met bij Noordwijk 1517 Z, 3 N in 3 uur.

Zie voor de verhouding mannetjes en vrouwtjes figuur 8.2. op pagina 16.

Grote Zeeëend - *Melanitta fusca*

Deze soort werd in juli al op 9 dagen en in augustus al op 14 dagen waargenomen. Van deze vroege waarnemingen kwam het grootste deel van de Hondsbossche. Langs de gehele kust is 14 oktober de eerste dag waarop enkele tientallen Grote Zeeëenden passeerden: Texel 59 Z in 2 u, Hondsbossche 42 Z, 5 N in 4 u en IJmuiden 60 Z in 2 u.

In het Waddengebied werd deze soort het regelmatigst in de tweede helft van oktober en begin november waargenomen. De piek in de figuur van de uurgemiddelden (pag. 11) werd veroorzaakt door 150 ex. die in 1 uur bij Ameland passeerden op 11 nov. Bij de overige waarnemingen ging het om hoogstens enkele tientallen ex. per uur.

Brilduiker - *Bucephala clangula*

Dit jaar waren er 2 waarnemingen uit augustus (Hondsbossche, Terschelling) en 4 uit september (Scheveningen, Hondsbossche, Texel). Regelmatige doorkomst trad pas op na half oktober. Hierbij werden de meeste ex. langs de Zuidhollandse kust waargenomen. Vooral in de periode van 22 oktober t/m 28 oktober was de Brilduiker een regelmatige verschijning.

Middelste Zaagbek - *Mergus serrator*

Deze soort werd op 5 dagen in juli (Hondsbossche en Maddeneilanden) en op 8 dagen in augustus (vnl. Scheveningen) waargenomen. Vanaf eind september trekken regelmatig Middelste Zaagbekken langs, maar de aantallen zijn laag. Alleen in de tweede helft van oktober werden af en toe meer dan 10 ex. in een uur genoteerd. De beste dagen voor deze soort waren: 14 okt. Schiermonnikoog 87 W in 3 u en IJmuiden 100 Z in 2 u en 23 oktober Hondsbossche 110 Z, 79 N in 3 u. Aan de Hondsbossche werden 50 mannetjes, 3 juv. mannetjes en 491 vrouwtjes waargenomen.

Grote Zaagbek - *Mergus merganser*

Deze soort werd driemaal in oktober (Terschelling, Castricum, Hondsbossche) en verder alleen in december waargenomen. De meeste ex. werden gezien op 12 december aan de Hondsbossche: 8 Z en 5 N in 3 u.

9.8. STELTLOPERS

Scholekster - *Haematopus ostralegus*

Door het frequente waarnemen in de avonduren op de telpost Scheveningen werd duidelijk, dat de Scholekster in juli en augustus in behoorlijke aantallen doortrekt. Aan de Hondsbossche werd in deze periode in het geheel geen gerichte trek waargenomen en bij Noordwijk was de trek in de avonduren veel minder intensief. Vermoedelijk is aanvoer vanuit het achterland belangrijker voor dit trekgebeuren bij Scheveningen, dan aanvoer over de Noordzee vanuit de Noorse kust zoals in het jaarverslag 1979 van de Zeetrekwaarnemers Scheveningen wordt gesuggereerd. De beste dagen bij Scheveningen waren 3 aug. met 504 Z in 2 u en 18 aug. met 458 Z in 2 u.

Aan de Hondsbossche werden in alle perioden noord- en zuidwaarts vliegende ex. waargenomen. In oktober vlogen de meeste Scholeksters in noordelijke richting.

Kluut - *Recurvirostra avosetta*

24 sept. Hondsbossche 2 N - 21 oktober Terschelling 4 W.

Bontbekplevier - *Charadrius hiaticula*

Evenals in voorgaande jaren vlogen in juli nog regelmatig kleine groepjes langs de Hondsbossche in noordelijke richting. Vanaf begin augustus bij Scheveningen en vanaf half augustus aan de Hondsbossche werden vrijwel uitsluitend zuidwaarts vliegende ex. waargenomen. De beste dag is 17 aug. : Scheveningen 28 Z in 2 u en Hondsbossche 111 Z in 7 u. In september werden op veel dagen nog enkele ex. gezien. De beste dag in deze periode was 23 sept. Hondsbossche 33 Z in 2 u. In november werd deze soort nog op 7 dagen en in december nog op 2 dagen waargenomen.

Strandplevier - *Charadrius alexandrinus*

23 juli IJmuiden 3 t.p. - 14 aug. Hondsbossche 1 Z - 31 aug. Westkapelle 1 t.p.

Goudplevier - *Pluvialis apricaria*

Vanaf 19 juli is de Goudplevier een regelmatige verschijning langs de kust. Vooral in de periode 19 juli tot 20 aug. werd deze soort vrijwel dagelijks waargenomen. De beste dag was 17 aug. : Hondsbossche 92 Z in 3 u en Scheveningen 24 Z in 2 u. Het trek golfje van de Kievit in december ging niet gepaard met verplaatsingen van de Goudplevier.

Zilverplevier - *Pluvialis squatarola*

Deze soort werd in de periode eind juli tot eind september op een groot aantal uren gezien, maar de aantallen waren geen moment vergelijkbaar met de aantallen die in het voorjaar passeren. De beste dag was 17 aug. Hondsbossche 48 Z in 7 u en Scheveningen 21 Z in 2 u.

Kievit - *Vanellus vanellus*

Zoals ieder jaar werd ook in 1979 in de periode juli tot eind augustus zuidwaarts gerichte trek waargenomen. Meestal werden hoogstens enkele tientallen ex. per uur genoteerd, maar op enkele dagen passeerden er meer, zoals op 6 aug. Noordwijk 265 Z in 1 u en 16 aug. Hondsbossche 345 Z in 1 u. Bij afluende wind in oktober werden veel grotere aantallen vastgesteld: 13 okt. Scheveningen 1495 Z in 4 u - Hondsbossche 692 Z in 2 u. 14 okt. Texel 412 Z in 3 u - 26 okt. Scheveningen 727 Z in 4 u. Op 21 en 22 december vond enige koudetrek plaats: 21 dec. Texel 228 Z in 1 u - Hondsbossche 1183 Z in 1 u en 22 dec. Scheveningen 411 Z in 1 u.

Kanoetstrandloper - *Calidris canutus*

In de eerste helft van juli werden langs de Hondsbossche alleen noordwaarts vliegende ex. gezien. Ook in aug. en sept. werden nog wel groepjes noordwaarts vliegend waargenomen. Op de andere telposten was van een duidelijke zuidwaartse trekrichting sprake. De meeste Kanoeten passeerden in augustus en september en in de eerste week van oktober. Hierna werden nog maar zeer weinig ex. gezien. Beste dggen waren :
3 okt. Scheveningen 110 Z in 2 u en 1 dec. Scheveningen 87 Z in 4 u.

Drieteenstrandloper - *Calidris alba*

In de tweede helft van juli werden overal langs de kust noordwaarts vliegende ex. gezien. De aantallen per uur zijn laag, maar wel werd deze soort vrijwel dagelijks opgemerkt. Ook in de eerste helft van augustus is dit het geval. In september en okt. werd deze soort opvallend weinig gezien. Alleen in het Waddengebied zijn dan grotere groepen te zien. Hier werden in oktober noord- en zuidwaarts vliegende vogels waargenomen, terwijl er in die maand ook tientallen vogels op het strand fourageerden. Langs de Hollandse kust werd deze soort pas in november weer talrijker. Van een duidelijke trekbeweging is geen sprake en er fourageren veel groepjes op het strand. Dit beeld is ook van toepassing op de maand december, al zijn de fouragerende groepen dan soms aangegroeid tot meer dan 100 ex. (bv. 28 en 29 dec. Schiermonnikoog 500 ex.).

Kleine Strandloper - *Calidris minuta*

Deze soort werd in juli op 1 dag, in augustus op 7 dagen, in september op 4 dagen, in oktober op 4 dagen en in november op 1 dag waargenomen. De meeste ex. werden gezien in augustus.

Krombekstrandloper - *Calidris ferruginea*

Deze soort werd in juli op 1 dag, in augustus op 3 dagen, in september op 5 dagen en in oktober op 3 dagen waargenomen. De meeste ex. passeerden half september.

Paarse Strandloper - *Calidris maritima*

Bij Scheveningen werd op 14 en 16 juli al een ex. gezien. Hierna verschijnt deze strandloper weer vanaf 12 aug. bij Scheveningen. Tot begin november werden er maximaal 4 ex. bij Scheveningen waargenomen. Hierna zijn tot eind dec. maximaal 25 ex. aanwezig. Bij Westkapelle werden eind aug. 8 ex. en half okt. 16 ex. waargenomen. Bij de pieren van IJmuiden werden maximaal 40 ex. gezien (nov.). Aan de Hondsbossche werd op 8 nov. 1 ex. N gezien. In het Waddengebied werd deze soort op 14 aug. op Terschelling, op 23 aug. op Ameland, op 24 aug. op Texel, 17 en 19 sept. Texel, op 16 okt. op Schiermonnikoog en op 20 okt. op Terschelling waargenomen.

Bonte Strandloper - *Calidris alpina*

Langs de kust van Zuid-Holland is deze soort een zeer regelmatige verschijning. De aantallen zijn klein, maar de soort wordt op vrijwel alle waarnemingsdagen gezien. De meeste ex. passeerden in de derde decade van september, in de tweede decade van oktober en in de maand november. De beste dagen waren bij Scheveningen : 14 okt. 70 Z in 3 u en 6 nov. 46 Z in 3 u.
Aan de Hondsbossche werden tot 21 juli alleen noordwaarts vliegende ex. waargenomen. Hierna is het trekbeeld erg onduidelijk door geregeld noordwaarts vliegende groepjes. De Bonte Strandloper verschijnt ook veel minder regelmatig voor de Hondsbossche dan bij Scheveningen. De beste dag aan de Hondsbossche : 3 okt. 92 N in 4 u.

Kemphaan - *Philomachus pugnax*

Deze soort werd in juli op één dag, in augustus op 3 dagen, in oktober op 2 dagen en in december op 1 dag gezien.

Watersnip - *Gallinago gallinago*

De meeste ex. werden aan de Hondsbossche gezien. De beste dagen waren daar 14 aug. (47 Z in 3 u), 17 aug. (90 Z in 4 u) en 9 sept. (39 Z in 1 u). Ook op andere posten werden de meeste Watersnippen gezien in augustus en de eerste decade van september.

Houtsnip - *Scolopax rusticola*

30 aug. Hondsbossche 3 Z - 3 november IJmuiden 1 Z

Grutto - *Limosa limosa*

Aan de Hondsbossche werd de Grutto op 6 dagen in juli en op 3 nov. waargenomen. Bij Scheveningen maar één waarneming : 16 aug. 9 Z.

Rosse Grutto - Limosa lapponica

Langs de Zuidhollandse kust werd deze soort vrijwel dagelijks waargenomen van begin juli tot half september. De meeste ex. passeerden in de eerste en tweede decade van augustus. De beste dag was 5 aug. Scheveningen 105 Z in 2 u. In oktober werd deze soort nog maar op 2 dagen gezien.

Aan de Hondsbossche werden op veel uren noord- en zuidwaarts vliegende ex. waargenomen. De aantallen zijn veel kleiner dan bij Scheveningen. In oktober werd deze soort op 4 en in november opl dag waargenomen.

In het Waddengebied verbleven zoals gebruikelijk groepjes Rosse Grutto's op het strand. Van een duidelijke trekrichting was dan ook geen sprake. De meeste ex. werden in de eerste decade van augustus gezien.

Regenwulp - Numenius phaeopus

Langs de Zuidhollandse kust werd deze soort vrijwel dagelijks in zuidelijke richting vliegend waargenomen. De meeste ex. passeerden in de tweede helft van juli en de eerste helft van augustus. De beste dagen waren 4 aug. Scheveningen 19-21 u 94 Z en 16 aug. Scheveningen 19-21 u 47 Z. In september werd deze soort maar heel weinig gezien. In oktober verbleef steeds één ex. bij IJmuiden.

Aan de Hondsbossche werd ook deze soort in juli op veel uren in beide richtingen vliegend waargenomen. In augustus vlogen de meeste ex. zuidwaarts en in die maand werden ook de meeste Regenwulpen gezien. Ook in het Waddengebied was augustus de maand met de meeste waarnemingen.

Wulp - Numenius arquata

Ook deze steltloper werd op vrijwel alle dagen in juli en augustus gezien, maar van een duidelijke piek in het trekbeeld is geen sprake. Ook in september en oktober werd de Wulp nog regelmatig waargenomen. In november werd deze soort maar op één dag gezien, maar in december werden op 6 dagen weer Wulpen gemeld.

Zwarte Ruiter - Tringa erythropus

De waarnemingen van deze soort vielen tussen 21 juli en 15 september.

Tureluur - Tringa totanus

Deze soort werd het meest frequent in juli en augustus waargenomen. Langs de gehele kust werden vrijwel uitsluitend zuidwaarts vliegende vogels genoteerd. Op enkele dagen passeerden in de avonduren opvallende aantallen, zoals op 10 juli Hondsbossche 170 Z in 1 u en 11 juli Scheveningen 153 Z in 2 u. In september werd de Tureluur nog maar weinig gezien en in oktober en november werd deze soort op niet meer dan 5 dagen gezien. In december werden nog enkele ex. opgemerkt, waaronder 4 ex. t.p. op 22 dec. op de Hondsbossche.

Groenpootruiter - Tringa nebularia

Langs de kust van Noord- en Zuid-Holland werd deze soort gezien in de periode van 6 juli tot 14 sept. Alleen in het Waddengebied werden ook nog Groenpootruiters in okt. waargenomen. Langs de gehele kust werden in augustus de meeste ex. gezien. De beste dag was 6 aug. met te Scheveningen tussen 20 en 21 u 29 ex. Z.

Bosruiter - Tringa glareola

21 aug. Ameland 1 Z

Witgatje - Tringa ochropus

Deze soort werd op 2 dagen in juli, op 3 dagen in augustus en op 2 dagen in september waargenomen.

Oeverloper - Actitis hypoleucos

Langs de kust van Noord- en Zuid-Holland vallen alle waarnemingen tussen 11 juli en 30 september. De meeste ex. passeerden in augustus. Aan de Hondsbossche werd op 17 aug. opvallende trek waargenomen: 85 Z in 7 u. Bij Scheveningen verblijven op enkele dagen veel Oeverlopers rond de havenhoofden: 6 aug. 25 t.p. en 18 aug. 53 t.p. In het Waddengebied werd deze soort alleen waargenomen in de periode 28 juli-25 aug.

Steenloper - Arenaria interpres

In de tweede helft van juli en in augustus werd langs de gehele kust zuidwaartse trek waargenomen. Het ging hierbij om hoogstens een tiental ex. per uur. Na augustus nemen de aantallen op steenglooiingen toe. Maximale aantallen: Westkapelle 50, Scheveningen 12, IJmuiden 40, Hondsbossche 58. Deze aantallen werden vooral in november en december bereikt. In deze maanden is ook niet meer van een duidelijke trekrichting voor onze kust sprake; op dezelfde dag werden zowel noord- als zuidwaarts vliegende ex. gezien.

Rosse franjepoot - Phalaropus fulicarius

13 okt. Westkapelle 2 Z

6 nov. Scheveningen 1 t.p. later Z

17 nov. IJmuiden 1 t.p.

19 t/m 24 dec. IJmuiden 1 t.p.

28 dec. Scheveningen 3 t.p., later 2 t.p.

28 dec. Schiermonnikoog 1 t.p.

30 en 31 dec. Schiermonnikoog, minimaal 3
en maximaal 6 ex. t.p.

9.9. JAGERS

Middelste Jager - Stercorarius pomarinus

Langs de Zuidhollandse kust werden evenals in voorgaande jaren, ^{men!!} minder Middelste Jagers gezien dan aan de Hondsbossche. Ook op de dag waarop de meeste ex. werden gezien, was dit het geval. Zo passeerden op 18 oktober bij Westkapelle 10 Z, bij Scheveningen 9 Z, bij Texel 2 N en bij Schiermonnikoog 4 W. Aan de Hondsbossche werd op die dag geen enkele Middelste Jager waargenomen. Op die achttiende oktober werden voornamelijk adulte vogels waargenomen. In andere jaren passeerde het gros van de adulte vogels vaak enkele weken eerder. Een tweede trek golf in november, bestaande uit vnl. onvolwassen vogels, werd in 1979 niet waargenomen. Vermoedelijk trokken in de periode half oktober tot eind november toch wel wat meer onvolwassen vogels door dan de lijst vermeldde, want in genoemde periode werden wel 54 "jagers" opgegeven. In juli werd 1 onv. ex. gezien en wel op 1 juli aan de Hondsbossche (deze waarneming behoorde dus in verslag nr. 17 te staan). In augustus verscheen de Middelste Jager op 2, 3 en 9 aug. bij Texel, Hondsbossche en Castricum. Vanaf begin september werd het voorkomen iets regelmatig. Alleen op eerder genoemde 18 oktober werden meer dan 3 ex. op één dag gezien. In totaal werden er iets meer onvolwassen dan adulte vogels waargenomen. Slechts éénmaal werd een adulte vogel van de zeldzame donkere fase herkend (Hbz. 8 sept.).

Kleine Jager - Stercorarius parasiticus

Het aantal Kleine Jagers in 1979 (1748 ex.) was veel kleiner dan in 1978 (3734 ex.), 1977 (2726 ex.) en 1976 (3050 ex.). Wel werden langs de Zuidhollandse kust weer meer Kleine Jagers gezien dan bij de Hondsbossche. Ook vertoonde het trekpatroon geen opvallende verschillen vergeleken met voorgaande jaren.

In juli werd de Kleine Jager op 15 dagen (vnl. in de tweede helft) waargenomen. In aug. werden vrijwel dagelijks enkele ex. gezien, maar pas in de laatste decade nemen de aantallen iets toe. Het meest frequent verscheen de Kleine Jager in september en in die maand werden ook de grootste uurtotalen vastgesteld, zoals op 3 sept. Scheveningen 41 Z 3 N (17-20 u bij IZW 7), en 13 sept. Scheveningen 81 Z, 8 N (in 8 u bij IZW 6-7).

Op 15 september bij NW 5-6 zijn de aantallen langs de kust veel gelijkmatiger: Ameland 24 Z in 5 u, Texel 12 Z in 4 u, Hondsbossche 14 Z in 5 u en Scheveningen 9 Z in 3 u.

In oktober en november werd de Kleine Jager nog maar zelden met meer dan 10 ex. op één dag gezien: 18 oktober Westkapelle 16 Z in 6 u en 6 nov. Scheveningen 13 Z in 2 u.

In december werd de Kleine Jager nog op 5 dagen waargenomen.

Er werden 246 ex. van de lichte fase waargenomen (= 14%).

Kleinste Jager - Stercorarius longicaudus

8 sept. Hondsbossche 1 juv. Z - N. v.d. Ham

21 sept. Noordwijk 1 juv. vondst - J. van Dijk

Op 18 oktober werd ook een juv. Kleinste Jager bij Scheveningen gevangen. Deze vogel belandde in het Vogelopvangcentrum te Den Haag (zie Jaarverslag 1979 van Zeetrekwaarnemers Scheveningen).

Grote Jager - Stercorarius skua

Het aantal Grote Jagers was in 1979 lager dan in de twee voorgaande jaren (1978 174 ex. 1977 234 ex.). Dit werd vooral veroorzaakt door het uitblijven van dagen met storm, waarop grotere aantallen werden gezien. Alleen op 15 september werden op Ameland 10 W in 5 u bij NNW 6 waargenomen. Verder werden zelden meer dan 3 ex. op één dag geteld.

Nog niet eerder werd de Grote Jager zo vaak in de maand juli waargenomen. Zo werd deze soort tussen 14 juli en 31 juli op 7 dagen aan de Hondsbossche en op één dag bij IJmuiden gezien. Vrijwel al deze julivogels vlogen in noordelijke richting. In augustus is het aantal waarnemingen veel kleiner. Bij Scheveningen werd de eerste Grote Jager pas op 3 september waargenomen. De beste dag is daar 13 sept. met 5 Z. In oktober was 18 okt. de beste dag met bij de Hondsbossche 3Z, 1 N en in november werden de meeste ex. gezien op 6 nov. Hondsbossche 6 N. In december werd deze soort nog op 4 dagen voor onze kust gesignaleerd. Aan de Hondsbossche werden 7 onvolwassen vogels herkend.

9.10. MEEUWEN

Reuzenzwartkopmeeuw - Larus ichthyaetus

21 juli Scheveningen 1 onv. (derde k.j.?) Z - B.Haase , A. van der Niet

Zwartkopmeeuw - Larus melanocephalus

Bij deze soort was vaak moeilijk uit te maken om hoeveel ex. het ging. Zo werd bv. op 19 juli in de morgen 1 adult bij IJmuiden, in de middag 1 adult bij Noordwijk en in de avond 1 adult bij Scheveningen gezien. Behalve op deze dag werden ook adulte vogels gezien op 6 juli (Scheveningen), 18 juli (Noordwijk), 22 juli, 24 juli, 18 okt 3 Z en 21 okt. (steeds bij Scheveningen). Onvolwassen vogels (tweede en derde jaars) werden bij Scheveningen gezien op 23 aug., 18 okt. en 3 nov.

Aan de Hondsbossche werden adulte Zwartkopmeeuwen gezien op 10, 12, 19 juli, 3 aug. en 21 okt. Tweede of derde jaars vogels werden gezien op 12, 30 en 31 juli, 2 aug. en op 6 aug.

Dwergmeeuw - Larus minutus

Evenals in 1978 kwam het seizoenstotaal niet in de buurt van de totalen uit 1977 (12.250) en 1976 (14.086). In 1979 bleek weer, dat de Dwergmeeuw ook na jaren met duizenden waarnemingsuren toch voor verrassingen blijft zorgen. Zo was het aandeel van de Waddeneilanden dit jaar opvallend groot, maar hier werd ook meer dan in voorgaande jaren in de eerste helft van november waargenomen. Het meest opvallend in 1979 was echter de trek golf van half december. Tot nu toe waren uit december slechts enkele incidentele waarnemingen bekend.

In juli en begin augustus werden meer waarnemingen gedaan dan in voorgaande jaren. Zo leverden de avondtellingen bij Scheveningen aardige aantallen voor deze tijd van het jaar op : 28 juli 15 Z in 2 u en 2 aug. 50 Z in 3 u. Hierna nemen de aantallen pas weer in de tweede helft van oktober toe. Deze toename werd vooral veroorzaakt door waarnemingen op Schiermonnikoog en Westkapelle. Uit voorgaande jaren weten we, dat vooral Westkapelle voor de Dwergmeeuw een belangrijke post genoemd kan worden. Hoe de trek daar in begin oktober en in september is geweest, is helaas niet te achterhalen. De beste dag op Schiermonnikoog was 16 oktober met 287 W in 8 u. Bij Westkapelle trokken de meeste ex. door op 18 oktober : 222 Z, 25 N in 6 u. Op die dag werden er bij Scheveningen 50 Z, aan de Hondsbossche 26 Z, 16 N, op Texel 6 Z en op Schiermonnikoog geen enkel ex. gezien. In november werd maar op één dag bij Westkapelle gekeken en dat leverde 148 Z, 87 N in 1 uur op. Verder werden op de Waddeneilanden nog veel ex. waargenomen : 2 nov. Terschelling 250 W in 5 u, 18 nov. Texel 110 Z in 3 u en 19 nov. Ameland 146 W in 2 u. De opmerkelijke trek golf van december werd vooral in Scheveningen geregistreerd : 15 dec. 48 Z, 7 N in 5 u - 16 dec. 202 Z, 2 N in 7 u - 18 dec. 185 Z, 1 N in 7 u. Op 18 dec. werden ook aan de Hondsbossche veel Dwergmeeuwen gezien : 37 Z, 154 N in 5 u. Op Cap Griz Nez werden op 16 december uitzonderlijk veel ex. gezien : 1174 Z.

Vorkstaartmeeuw - Larus sabini.

26 aug. Ameland 1 juv. W - E.V.Koopman

15 sept. Hondsbossche 1 juv. Z - J. den Ouden, N.v.d. Ham

9 nov. Scheveningen 1 juv. Z - G. Dumay

16 dec. Hondsbossche 1 juv. Z - S. Schoevaart

28 dec. Scheveningen 1 adult t.p. - B.Haase e.a.

31 dec. Schiermonnikoog 1 juv. W - G. Goedhart

Scheveningen 1 juv. Z - B.Haase, A.v.d. Niet

Kokmeeuw - Larus ridibundus

Het trekpatroon vertoonde in 1979 veel minder sterke pieken dan in 1978. Het trekpatroon van 1979 komt meer overeen met dat van 1977. De trek golf van eind juli en begin augustus was minder opvallend dan in andere jaren. Van de ruim 4500 ex. bleek 4 % juveniel te zijn. Bij de trek golf van 1 en 6 sept. passeerden veel juveniele vogels (van de ongeveer 1500 Kokmeeuwen bleek 70 % juveniel te zijn). Bij de trek golf in oktober (ongeveer 5500 ex.) was 12 % juveniel en bij de vorstvlucht van 21 en 22 december (bijna 5000 ex.) bleek nog 8 % juveniel te zijn. Totalen voor de Hondsbossche Zeewering :

Z 25.216 (3605 eerste jaars, 52 tweede jaars, 17.252 adult)

N 1.453 (292 eerste jaars, 22 tweede jaars, 1.068 adult)

Stormmeeuw - Larus canus

Het trekpatroon van de Hondsbossche, dat in figuur 6.13 wordt weergegeven, wordt sterk beïnvloed door de aanwezigheid van de grote kolonie in de duinen van Schoorl.

Het talrijke voorkomen in juli kan geheel hieraan worden toegeschreven. Evenals in voorgaande jaren waren de aantallen in augustus en september laag. In oktober, november en december was de Stormmeeuw vaak met tientallen ex. per uur aanwezig. Van duidelijke trekbewegingen was langs de Hondsbossche niets te bespeuren. Op vrijwel alle waarnemingsuren werden noord- en zuidwaarts vliegende ex. waargenomen. In de periode half aug./half sept. trokken relatief veel onvolwassen vogels door (40 % eerste jaars en 12 % tweede jaars). De totalen voor de Hondsbossche Zeewering:

naar Z 11.503 (2516 eerste jaars, 625 tweede jaars, 61 derde jaars, 8080 adult)
naar N 13.192 (1613 eerste jaars, 357 tweede jaars, 70 derde jaars, 10772 adult)

Kleine Mantelmeeuw - Larus fuscus

Alleen aan de Hondsbossche werden ook van deze soort gegevens verzameld. Ook bij deze soort werd het trekbeeld in juli sterk beïnvloed door de broedvogels van de duinen bij Schoorl. In augustus en september werden zuidwaarts gerichte trekbewegingen vastgesteld. Vooral op dagen met matige tot krachtige aanlandige wind werden tientallen ex. geteld. Goede trekdagen voor deze soort waren 3 sept. (172 Z in 1 u), 17 sept (384 Z, 38 N in 6 u) en 6 okt. (191 N in 1 u). Bij het aantal onvolwassen ex. moet men wel beseffen, dat het aantal eerste jaars ex. sterk onderschat is, vanwege de sterke gelijkenis op eerste jaars Zilvermeeuwen. Totalen voor de Hondsbossche Zeewering:

naar Z 4774 (394 onv. , 4284 adult intermedius, 21 adult graelsii)
naar N 2054 (186 onv. , 1791 adult intermedius, 8 adult graelsii)

Zilvermeeuw - Larus argentatus

Van deze talrijke soort werden nergens systematische gegevens verzameld.

Grote Burgemeester - Larus hyperboreus

14 sept. Scheveningen (8.20-9.20u) 1 adult N 9 nov. Scheveningen 1 adult Z
Hondsbossche (8.30-9.30u) 1 adult N 1 dec. Scheveningen 1 ex. 3^e k.j. Z
17 sept. Scheveningen 1 adult Z 17 dec. Hondsbossche 1 ex. eerste winter N
21 sept. Scheveningen 1 ? Z 18 dec. Hondsbossche 1 ex. eerste winter Z
28 sept. Scheveningen 1 adult N Hondsbossche 1 ex. eerste winter t.p.
2 nov. Scheveningen 1 adult N 19 dec. IJmuiden 1 ex. 1 wi. + 1 ex. 2^e wi.

Evenals bij de Zwartkopmeeuw, is het ook bij deze soort moeilijk na te gaan om hoeveel verschillende exemplaren het hier gaat. Op de Hondsbossche gaat het vermoedelijk om slechts drie verschillende vogels, terwijl bij Scheveningen vermoedelijk meerdere malen dezelfde adulte vogel werd waargenomen.

Grote Mantelmeeuw - Larus marinus

Aan de Hondsbossche was deze soort op veel uren reeds aanwezig. Een groot deel van de vogels was onvolwassen (37 %). In oktober en november nemen de aantallen toe, maar van een duidelijke trekrichting is geen sprake. De grootste aantallen werden genoteerd op dagen met harde wind uit zee, zoals op 18 oktober 105 Z en 123 N in 10 u. Tijdens de storm van 17 december werden ook veel Grote Mantelmeeuwen gezien: 17 Z, 148 N in 4 uur. De totalen voor de Hondsbossche Zeewering waren:

naar Z 1798 (507 onvolwassen, 1235 adult)
naar N 2119 (577 onvolwassen, 1393 adult)

Drieteenmeeuw - Rissa tridactyla

In juli werden evenals in 1978 opvallende aantallen voor de kust opgemerkt. De grootste aantallen werden gezien op 10 juli bij de Hondsbossche (7Z, 28 N en 110 t.p.) en op 16 juli bij Noordwijk (5 Z en 236 t.p.). Ook bij de avondtellingen te Scheveningen werden opvallende aantallen waargenomen (tot max. 35 ex. in een uur). Op 19 juli waren 40 ex. bij IJmuiden aanwezig. Een groot deel van deze juli-groepen bestond weer uit tweede jaars vogels (ongeveer 35 %). In augustus en vooral in september zijn voor de Hollandse kust nauwelijks Drieteenmeeuwen te zien. Zo bedraagt het maandtotaal voor september aan de Hondsbossche maar 25 ex. ! Op de oostelijke Waddeneilanden zijn in die maand meer ex. te zien, zoals op 15 sept. (Ameland 692 W in 6 u). De harde wind van 18 oktober zorgt voor het eerst voor grotere aantallen voor de Hollandse kust: Scheveningen 104 Z, 1 N in 8 u en Hondsbossche 831 Z, 16 N in 10 u. In het Waddengebied is 20 okt. (bij NW4) de beste dag: Texel 541Z in 2 u en Terschelling 1651 W in 3 u. Tijdens de eerste decade van november werden langs de gehele kust honderden Drieteenmeeuwen gezien. De beste dagen zijn: Tersch 2 nov. 1413 W, 18 N in 8 u - Hondsbossche 9 nov. 400 Z, 61 N en 850 t.p. in 6 u - Scheveningen 240 Z in 2 u op 6 nov. Later in het jaar werden nog dagtotalen van meer dan 100 ex. genoteerd op 11 nov. (Hbz.), 24 nov. (Texel), 29 nov. (Scheveningen), 1 dec. (IJmuiden en Noordwijk) en 18 dec. (Hbz. en Scheveningen).

9.11. STERNS

Lachstern - *Gelochelidon nilotica*

21 juli Scheveningen 1 Z - W. Diedrich
5 augustus Katwijk 1 t.p. - T. Luyendijk
2 september Texel 1 Z - F.J. Maas

Reuzenster - *Sterna caspia*

23 juli IJmuiden 1 t.p. - R.B. Geskus
16 augustus Hondsbossche 1 Z - N. v.d. Ham, M. Platteeuw
20 augustus Hondsbossche 1 Z - K. Klitsie, N. Dijkstra

Grote Stern - *Sterna sandvicensis*

Door de vele dagen in de tweede helft van juli en augustus waarop bij Scheveningen avondtellingen werden gehouden, is het dagritme van de Grote Stern langs de Zuidhollandse kust veel duidelijker geworden. In het verslag over de tweede helft van 1977 (nr. 13) werd nog opgemerkt, dat de Grote Stern zelden in behoorlijke aantallen in de avonduren werd gezien. De regelmatige tellingen in 1979 bij Scheveningen hebben duidelijk aangetoond, dat avondtrek bij de Grote Stern eerder regel als uitzondering genoemd kan worden. In grote lijnen kan gezegd worden, dat de Grote Stern in de periode van half juli tot begin september in de eerste ochtenduren vooral massaal noordwaarts vliegt, dat daarna de trekbewegingen vooral zuidwaarts gericht zijn met kleinere aantallen dan in de ochtenduren en dat in de uren voor zonsopgang de zuidwaartse trekbewegingen het sterkst zijn. Dit beeld verschilt sterk van dat bij de Hondsbossche. Hier treedt juist in de eerste ochtenduren de sterkste zuidwaartse trek op. In de loop van de morgen neemt het aantal noordwaarts vliegende ex. toe en in de middag en avond is het aantal noordwaarts vliegende Grote Sterns vaak het grootst. Avondtrek met enkele honderden ex. in de laatste uren van de dag, werd aan de Hondsbossche niet vastgesteld.

In juli werd de Grote Stern het meest op Texel gezien. Ook in andere jaren was dit reeds vastgesteld. Een indruk van de aantallen daar geeft 12 juli: 659 Z, 308 N in 2 uur. In augustus verloopt de trek langs de Zuidhollandse kust heel regelmatig, maar aan de Hondsbossche zijn de aantallen in de tweede decade opvallend groot. Een goede dag in die periode was 14 aug. met 1811 Z, 226 N en ongeveer 2500 ver op zee (in 5 u). Ook op Vlieland zijn in augustus veel Grote Sterns, zoals op 12 aug. 444 Z, 821 N in 5 u, evenals op Ameland op 29 aug. 1085 W in 5 u.

In september is de trek overal langs de kust duidelijk gericht. De aantallen nemen geleidelijk af tot enkele tientallen per uur in de laatste decade. In oktober werden in 1979 nog maar weinig Grote Sterns gezien. De laatste ex. werden opgemerkt op 21 okt. op Terschelling, op 22 okt. aan de Hondsbossche en Scheveningen, op 3 nov. bij de Hondsbossche en op 5 nov. bij Scheveningen.

Visdiefje - *Sterna hirundo*

Noordse Stern - *Sterna paradisaea*

Bij Scheveningen heeft men veel meer dan in voorgaande jaren de sterns uit deze groep naam gebracht. Daarbij heeft men de niet op soort gedetermineerde sterns verdeeld over Visdiefje en Noordse Stern aan de hand van de getalsverhouding die men vaststelde bij de wel op soort gedetermineerde ex. (zie verslag 2 en 3 van Zeetrekwaarnemers Scheveningen). Uit de totaalstaat is daarom niet af te lezen hoeveel noordse dieven (dit is een bekende verzamelnaam voor Visdief + Noordse Stern + niet gedetermineerde sterns) er bij Scheveningen werkelijk op naam gebracht zijn. Uit de verzamelde gegevens is wel zonder meer duidelijk dat een groot deel van de najaarstrekking uit Visdiefjes bestaat.

Op veel dagen in de tweede helft van juli en in augustus treedt langs de Zuidhollandse kust trek in noordelijke richting op. Deze noordwaartse beweging in de eerste ochtenduren is echter zelden sterker dan de zuidwaartse trek die hier snel op volgt of die tegelijkertijd al plaats vindt. Het seizoenstotaal werd voor een belangrijk deel tot stand gebracht door de aantallen die tijdens de avondtellingen bij Scheveningen passeerden. Vrijwel steeds overtroffen de uurtotalen van de laatste uren die van uren eerder op de dag. Zeer sterke trek werd vastgesteld in de tweede decade van augustus met als hoogtepunt de avond van 17 aug. toen tussen 19 en 21 u 4846 Z bij Scheveningen passeerden.

Aan de Hondsbossche werden de hoogste uurtotalen vrijwel steeds in de eerste ochtenduren vastgesteld. In de loop van de dag nemen de aantallen doorgaans snel af en tijdens de weinige avondtellingen werden maar weinig noordse dieven waargenomen. De beste dag is op 17 aug. met 2373 Z, 61 N in 7 u. Langs de gehele Hollandse kust vliegen de vogels na 15 september vrijwel uitsluitend in zuidelijke richting.

In het Waddengebied passeerden de meeste ex. ongeveer een week eerder dan langs de Hollandse kust. De beste dagen waren 9 aug. (Vlieland ruim 5500 Z in 1 u) en 10 aug. (Terschelling 2000 W in 1 u).

De laatste noordse dieven werden waargenomen op 22 okt. te Scheveningen (Noordse Stern) en op Texel, op 1 nov op Terschelling, op 9 nov. bij Scheveningen en op 24 nov. aan de Hondsbossche.

Dwergstern - *Sterna albifrons*

Deze soort werd meer gezien dan in de voorgaande jaren, zoals uit het volgende lijstje blijkt: 1974:1167 - 1975:637 - 1976:811 - 1977:816 - 1978:2368 - 1979:3115.

Langs de Zuidhollandse kust werd de Dwergstern heel weinig in juli gezien. In aug. blijkt deze stern op veel dagen het talrijkst in de avonduren te zijn, zoals op 8 aug. (Scheveningen 49 Z in 2 u) en 17 aug. (Noordwijk 61 Z in 2 u). Aan de Hondsbossche is de Dwergstern in juli een regelmatige verschijning, maar na 25 juli is van gerichte zuidwaartse trek sprake. Aan de Hondsbossche werden de grootste uurtotalen geregeld tegen het middaguur vastgesteld. De beste dag was daar 6 aug. met 174 Z in 5 u. In het Waddengebied waren 2 aug. (Vlieland 71 Z in 2 u) en 9 aug. (Terschelling 120 Z in 2 u) de beste dagen. De laatste ex. werden gezien op 22 sept. (Texel), op 2 okt. (Hbz.) en op 11, 14 en 20 okt. (Noordwijk).

Zwarte Stern - *Chlidonias niger*

Het seizoenstotaal kan van jaar op jaar grote verschillen te zien geven: 1974:1785 - 1975:859 - 1976:1047 - 1977:933 - 1978:4833 - 1979:3143. Ook het dagritme vertoont bij deze soort sterke wisselingen. Zo werden er soms flinke groepen in de avonduren gezien (bv. Scheveningen 17 aug. 270 Z in 2 u), maar ook waren er dagen met de meeste ex. in de middag (bv. Noordwijk 9 aug. 106Z in 1 u) of in de ochtenduren (bv. 18 aug. Scheveningen 216 Z, 41 N in 4 u). Aan de Hondsbossche passeerde ongeveer de helft van het seizoenstotaal voor die post op één dag (17 aug. 258Z in 7 u). In het Waddengebied zijn 6 aug. (Vlieland 50 Z in 2 u) en 17 aug. (Ameland 93 W, 50 in 2 u) de beste dagen.

De laatste Zwarte Sterns werden gezien op 8 sept. (Ameland), 27 sept. (Hondsbossche) en 28 okt. (Scheveningen).

9.12. ALKEN

Zeekoet - *Uria aalge*

Alk - *Alca torda*

Het seizoenstotaal van 1979 was veel groter dan in de voorgaande jaren: 1974: 357 - 1975:1145 - 1976:351 - 1977:261 - 1978:654 - 1979:2442. Dit hoge totaal werd niet alleen veroorzaakt door de novemberwaarnemingen van de Waddeneilanden, want ook aan de Hondsbossche en bij Scheveningen werden meer ex. gezien dan in voorgaande jaren.

In juli werd langs de Zuidhollandse kust slechts één waarneming gedaan (2 juli Noordwijk 1 Alk t.p.), maar aan de Hondsbossche werden op 8 dagen en op Texel nog op 3 dagen waarnemingen gedaan. In de periode 31 juli tot 15 september werd alleen op 9 aug.

1 Zeekoet op Terschelling gezien.

Langs de Zuidhollandse kust werden de meeste ex. in november, maar vooral in begin december gezien (2 dec. Scheveningen 36 Z in 4 u). Aan de Hondsbossche werden in de tweede helft van oktober vrijwel op alle uren enkele ex. gezien, maar in november namen ook hier de aantallen toe. Goede dagen aan de Hondsbossche zijn: 6 nov. 41Z, 128 N in 7 u - 11 nov. 100 Z, 35 N in 4 u - 18 nov. 9 Z, 81 N in 6 u. In het Waddengebied waren de beste dagen: 10 nov. Texel 131 Z, 6 N in 5 u - 11 nov. Ameland 173 W, 30 in 3 u en Texel 180 Z, 1 N in 5 u.

Het aantal ex. dat op soort gedetermineerd werd, was ook in 1979 erg klein (6%). Vergelijking van de gegevens van gedetermineerde Zeekoeten en Alken levert geen enkele indicatie op over eventuele verschillen in doortrekperiode. Wel lijkt het als of een behoorlijk aantal waarnemers sneller tot Alk dan tot Zeekoet besluit.

Kleine Alk - *Alca alle*

17 sept. Hondsbossche 4 Z

16 okt. Hondsbossche 1 Z

18 okt. Hondsbossche 1 N

20 okt. Terschelling 1 W

27 okt. Hondsbossche 1 N

8 nov. Hondsbossche 1 vondst

10 nov. Hondsbossche 1 Z

11 nov. Hondsbossche 2 Z

24 nov. Texel 6 Z.

16 dec. Egmond-Camperduin 1 vondst

Verder werden op 10 nov. bij Texel 6 en op 20 okt. bij de Hondsbossche 1 "klein alkje" waargenomen, die mogelijk Kleine Alken zijn geweest.

Zwarte Zeekoet - *Cephus grylle*

11 sept. Scheveningen 1 Z - F.H.Jansen 3 nov. Hondsbossche 1 N - K.J.Eigenhuis
6 okt. Hondsbossche 1 N - K.Camphuysen 22 nov. Scheveningen 1 t.p. - F.H.Jansen
19 okt. Schiermonnikoog 1 W - S.Schoevaart e.a. 22 dec. Texel 1 t.p. - F.J.Maas, L.Witte
28 okt. Hondsbossche 1 N - N.v.d.Ham e.a.

Papegaaiduker - *Fratercula arctica*

20 juli Hondsbossche 1 N 21 okt. Scheveningen 1 Z 11 nov. Ameland 1 W
18 okt. Scheveningen 1 Z IJmuiden 1 Z 12 nov. Hondsbossche 2 N
19 okt. Schiermonnikoog 1 W 28 okt. IJmuiden 1 N 22 nov. Scheveningen 1 Z
20 okt. Hondsbossche 2 N 3 nov. Castricum 1 N 24 dec. Hondsbossche 1 N
Op 19 oktober werden bovendien nog 2 vogels op Schiermonnikoog gezien, die mogelijk tot deze soort behoorden.

9.13. STOOTVOGELS en UILLEN

Bruine Kiekendief - *Circus aeruginosus*

Meer dan de helft van het aantal waargenomen ex. werd in augustus gezien. De rest werd in september en oktober gesignaleerd.

Blauwe Kiekendief - *Circus cyaneus*

De meeste ex. werden gezien in de derde decade van oktober. Op 26 okt. 7 Z en op 27 okt. 6 Z bij Scheveningen.

Grauwe Kiekendief - *Circus pygargus*

23 okt. IJmuiden 1 landinwaarts en 27 okt. 1 Z Castricum

Havik - *Accipiter gentilis*

13 okt. Scheveningen 1 Z

Sperwer - *Accipiter nisus*

Ruim driekwart van het aantal waargenomen Sperwers werd gezien in de derde decade van okt. Een vroege waarneming was 6 aug. Vlieland 1 N.

Buizerd - *Buteo buteo*

Alle waarnemingen vielen tussen 25 oktober en 25 november.

Visarend - *Pandion haliaetus*

15 sept. Hondsbossche 1 N

Torenvalk - *Falco tinnunculus*

De meeste waarnemingen komen uit september en augustus. In september 1 tot 4 ex. bij de Hondsbossche Zeewering.

Roodpootvalk - *Falco vespertinus*

28 aug. Hondsbossche 1 adult mannetje t.p.

Smelleken - *Falco columbarius*

Alle waarnemingen vielen in de periode van 13 september t/m 26 oktober, behalve 19 augustus Scheveningen 1 N.

Boomvalk - *Falco subbuteo*

De waarnemingen vallen in de periode 4 aug. t/m 8 okt. In sept. en begin oktober verbleef vaak 1 of 2 Boomvalken bij de Hondsbossche Zeewering.

Slechtvalk - *Falco peregrinus*

18 aug. Hondsbossche 1 N 9 oktober Scheveningen 1 ex. Z

Velduil - *Asio flammeus*

10 oktober Scheveningen 1 ex. landinwaarts vliegend